

Hallituksen esitys laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista (Rahoituskeskus) sekä Business Finland –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä (Yhtiö). Rahoituskeskus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Yhtiö olisi Rahoituskeskuksen omistajaohjauksessa.

Laissa säädettäisiin Innovaatorahoituskeskus Tekesin nimen muuttamisesta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi sekä Finpro Oy:n nimen muuttamisesta Business Finland Oy:ksi. Laissa säädettäisiin Tekesin ja Finpron toimintojen uudelleenjärjestämisestä sekä Rahoituskeskuksen ja Business Finland -osakeyhtiön tehtävistä ja johtamisesta.

Uudistuksen yhteydessä kumottaisiin laki innovaatorahoituskeskus Tekesistä (717/2008) ja laki Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä (1446/2015).

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

SISÄLLYS

YLEISPERUSTELUT

- 1 Johdanto
- 2 Nykytila
 - 2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö
 - 2.2. Tukimuotoihin liittyvä kansallinen ja EU-sääntely
 - 2.3. Nykytilan arviointi
 - 2.4. Kansainvälistä vertailua eräisiin kilpailijamaihin
- 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset
 - 3.1 Tavoitteet
 - 3.2 Toteuttamisvaihtoehdot
 - 3.3 Ehdotukset
- 4 Esityksen vaikutukset
 - 4.1 Taloudelliset vaikutukset
 - 4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan
 - 4.3 Kilpailupoliittiset vaikutukset
 - 4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset
 - 4.5 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset
- 5 Asian valmistelu
 - 5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto
 - 5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen
- 6 Riippuvuus muista esityksistä

YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

- 1 Lakiehdotuksen perustelut
 - 2 Tarkemmat säännökset ja määräykset
 - 3 Voimaantulo
 - 4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys
- #### LAKIEHDOTUKSET LIITE

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallitus on päättänyt strategiakokouksessaan 27.3.2017 Tekesin ja Finpro Oy:n strategisesta ja toiminnallisesta yhdistämisestä Business Finland –toimijaksi, jossa Innovaatorahoituskeskus Business Finland (Rahoituskeskus) ja Business Finland – niminen valtion täysin omistama osakeyhtiö (Yhtiö) toteuttaisivat keskitetysti johdettua yhteistä strategiaa.

Uusi BF-toimija muodostuisi valtion viranomaisesta (Rahoituskeskus) ja asiakastoiminnoista vastaavasta Yhtiöstä, joihin kootaan keskeiset valtakunnalliset innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Business Finland olisi kansallinen toimija, jolla on alueverkosto kotimaassa sekä ulkomailla Suomelle tärkeissä viennin, investointien, innovaatiotoiminnan ja matkailun edistämisen kohdemaissa. Rahoituskeskuksen tehtävänä olisi strateginen johtaminen, yhtiön omistajaohjaus sekä viranomaistehtävät. Yhtiö tuottaisi tki-toiminnan (tutkimus, kehitys ja innovaatiot), kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välisen palvelusopimuksen perusteella. Yhtiön avulla voitaisiin kehittää yhteistyötä ja yhteisiä palveluja esimerkiksi muiden Team Finland –toimijoiden (TF), maakuntien kasvupalvelutuottajien ja yksityisten palveluntarjoajien kanssa. Uudella toimijalla olisi noin 650 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä 15 alueellista toimipistettä Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaa toimintansa 1.1.2018.

Yhdistäminen tukee hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena on myös kohdentaa henkilöresursseja enemmän asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin kotimaan toimintoja tehostamalla.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan Innovaatorahoituskeskus Tekes on viranomainen, joka toteuttaa teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Tekesin tavoitteena on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin. Toiminnan tulee uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, parantaa tuottavuutta ja työelämän laatua, lisätä vientiä sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia. Finpro Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka tarkoituksena on Suomen talouden ja elinkeinoelämän kansainvälisen kilpailukyvyyn ja kansainvälistymisen edistäminen ja tukeminen (Laki Finpro -nimisestä osakeyhtiöstä 1446/2015 1§).

Esityksessä säädettäisiin Innovaatorahoituskeskus Tekesin nimen muuttamisesta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi (Rahoituskeskus), Finpro Oy:n nimen muuttamisesta Business Finland Oy:ksi (Yhtiö) ja näiden toimintojen uudelleenjärjestämisestä, tehtävistä sekä Rahoituskeskuksen ja Yhtiön suhteesta. Rahoituskeskus ja Yhtiö muodostaisivat tiiviin yhtenäisesti johdettavan toiminnallisen kokonaisuuden. Työ- ja elinkeinoministeriö tulostohjaisi Rahoituskeskusta ja asettaisi kokonaisuudelle strategiset tulostavoitteet ja resurssit. Rahoituskeskuksen pääjohtaja vastaisi Yhtiön omistajaohjauksesta. Rahoituskeskus teettäisi merkittävän osan tehtävistään Yhtiöllä ja määrittäisi palvelusopimuksessa vuosittain Yhtiön tavoitteet ja tehtävät sekä palvelusta maksettavan korvauksen. Tekesin eräiden tehtävien ja niihin liittyvän henkilöstön siirtyminen yhtiöön toteutettaisiin liikkeenluovutuksena.

Tehtäväjako Rahoituskeskuksen ja Yhtiön kesken sekä Yhtiön organisoituminen tarkentuisivat uudistuksen toimeenpanon edetessä. Alustavan arvion mukaan Rahoituskeskukseen tulisi alle 50 henkilöä, Yhtiöön yli 550. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaan edustustoverkoston kanssa yhteistyössä UM:n kanssa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tekesiä koskeva sääntely

Tekesin toiminnasta säädetään laissa Innovaatorahoituskeskus Tekesistä (717/2008, lain nimike muutettu lailla 963/2013). Lain 1 §:n mukaan teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatorahoituskeskus Tekes kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Lain 2 §:n mukaan Tekesin toiminnan tavoitteena on edistää teollisuuden ja palvelujen kehittymistä teknologian ja innovaatioiden keinoin. Toiminnan tulee uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, parantaa tuottavuutta ja työelämän laatua, lisätä vientiä sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

Tekesin tehtävistä säädetään lain 3§:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Tekes edistää asiantuntemuksellaan ja rahoituksellaan teknologian ja innovaatioiden kehittämistä sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa sekä aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittämistä.

Pykälän 2 momentin mukaan Tekes suorittaa lisäksi ne teknologia- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvityksiin, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulostohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään (3§ 2 mom).

Tekes voi huolehtia kansainväliseen tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön liittyvistä tehtävistä hallinnoimalla kyseistä tehtävää varten perustettua valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä ja vastaamalla yhtiön omistajaohjauksesta (3§ 3 mom.). Tekes hoitaa myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä (uusi 4. momentti tullut voimaan 1.1.2017). Tekes voi tuottaa hallinnoimilleen osakeyhtiöille hallinnollisia tukipalveluja korvausta vastaan (3§ 5 mom.).

Lain 4 §:n mukaan Tekesin toimintaa johtaa pääjohtaja, jonka nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää Tekesin toimintaa ja vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Pääjohtaja voi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvalltaansa Tekesin palvelussuhteessa olevalle henkilölle, kuitenkin siten, että merkittävää julkisen vallan käyttöä edellyttävien tehtävien ratkaisuvalltaa ei siirretä muille kuin virkasuhteisille.

Lain 5 §:n mukaan Tekesillä on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Tekesin toimintaa. Johtokunta päättää Tekesin yleisistä toimintalinjoista sekä vaikuttavuus- ja muista tavoitteista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sovitut tavoitteet.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin johtokunnan oikeudesta päättää Tekesille valtion talousarviossa osoitettujen myöntövaltuuksien puitteissa rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin sekä julkisen tutkimuksen hankkeisiin (6§ 2 mom.) sekä muista tehtävistä (6 § 4 mom.).

Johtokunta päättää valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa tarkoitettujen Tekesin hallinnoimien osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta. (6§ 3 mom.). Lain 7 §:n mukaan Tekesillä on valtuuskunta joka seuraa Tekesin toimintaa.

Valtioneuvoston asetuksessa Innovaatorahoituskeskus Tekesistä säädetään tarkemmin Tekesin tehtävistä, toiminnasta ja organisaatiosta sekä eräistä hallinnollisista seikoista (9§).

Finpro Oy:tä koskeva laki

Finpro Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka tarkoituksena on Suomen talouden ja elinkeinoelämän kansainvälisen kilpailukyvyyn ja kansainvälistymisen edistäminen ja tukeminen (Laki Finpro -nimisestä osakeyhtiöstä 1446/2015 1§). Yhtiö on valtion omistuksessa ja hallinnassa ja kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Ministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön omistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1§ 2 mom.).

Finpron tehtävänä on lain 2 §:n mukaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn, kansainvälistymisen ja viennin edistäminen sekä yritysten kansainväliseen kauppaan liittyvän osaamisen kehittäminen, ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten

edistäminen Suomeen sekä ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen, kehittäminen ja tutkiminen. Yhtiö vastaa tehtävänsä liittyvästä kansainvälisesti toiminnasta. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhtiön tehtävistä. (2§)

Lain 3 §:n mukaan yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Yhtiön voitto käytetään kokonaisuudessaan yhtiön tehtävien mukaiseen omaan toimintaan ja osaamisen kehittämiseen. Lain 4 §:n mukaan yhtiön toimintaan myönnetään valtionavustusta valtion talousarvioon otettavien määrärahojen rajoissa.

Lain 5 §:n mukaan yhtiön on annettava ministeriölle sen pyynnöstä tiedot, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Lain 5a§:n mukaan yhtiön tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

2.2. Tukimuotoihin liittyvä kansallinen ja EU-sääntely

Innovaatorahoituskeskus Tekesin nykyiset tukimuodot säilytettäisiin uudessa kokonaisuudessa. Tukimuotoja koskeva sääntely säilyisi ennallaan.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoituksen sekä energiatukien ja audiovisuaalisen alan maksuhyvityksen säädöspohjana Euroopan unionissa on 17 päivänä kesäkuuta 2014 annettu komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jatkossa yleinen ryhmäpoikkeusasetus). Kansallisesti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta koskee valtioneuvoston asetus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta (1444/2014).

Energiatukiin sovelletaan valtioneuvoston asetusta energiatukien myöntämisen yleisistä ehdoista (1063/2012), joka on voimassa vuoden 2017 loppuun.

Tekes myöntää kansainvälistymiseen tarkoitetut avustukset ns. de minimis –tukena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU 1407/2013) nojalla. Kansainvälistymisavustuksiin sovelletaan kansallisena säädöksenä valtioneuvoston asetusta yritysten yhteishankkeisiin myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2016-2020 (1734/2015).

Audiovisuaalisen alan maksuhyvitykseen sovelletaan kansallisesti valtioneuvoston asetusta maksuhyvityksestä audiovisuaalisiin tuotantoihin (1547/2016).

Kaikkiin edellä mainittuihin avustusmuotoisiin tukiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) ja lainamuotoisiin tukiin lakia valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja

valtioneuvoston päätös (449/1988). Tukiin sovelletaan myös lakia taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä (429/2016).

Kyseisiin säädöksiin valmistellaan tekniset muutokset loppuvuodesta 2017. Samalla tarkistetaan nimenmuutostarpeet muussa lainsäädännössä.

2.3 Nykytilan arviointi

Tekes ja Finpro ovat Team Finland –verkoston ydintoimijoita, joiden tavoitteena on tukea yritysten uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä yritysten elinkaaren eri vaiheissa. Tekesillä on kansainvälisestäkin arvioituna vahva rooli tutkimus- ja innovaatiotoiminnan sekä yritysten ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön edistämisessä. Finprolla on laaja ymmärrys kansainvälisten markkinoiden mahdollisuuksista kattavan vienninedistämisverkostonsa ansiosta.

Team Finland -verkoston toiminta ei ole kuitenkaan täyttänyt kaikkia elinkeinoelämän odotuksia ja sen toimeenpano on käynnistynyt odotettua hitaammin. Team Finland -toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä varten nimetyn työryhmän arvion mukaan TF toiminnan epäkohtia ovat epäselvä palvelulupaus, toimimaton hallintamalli, asiakaslähtöisyyden ja keskinäisen koordinaation puute, laadullinen varianssi palveluissa, yrityspalvelujärjestelmän rakenteen sirpaleisuus sekä heikko kustannustehokkuus.

Erytisesti pk-yritysten tukeminen kasvussa ja kansainvälistymisessä on pirstaloitunut usean toimijan palveluksi. TF-toiminnassa ja erityisesti kotimaan palvelumallin kehittämisessä on päästy eteenpäin, mutta ilman rakenteellisia uudistuksia on erittäin hidasta saada merkittävä selkeytys aikaiseksi. Yritykset kokevat, että Tekesin innovaatorahoituksen jälkeen ei löydykään apua uuden tuotteen tai palvelun kaupallistamiseen ja viemiseen kansainväliselle markkinalle. Toisaalta, monet Finpron asiakasyritykset jotka haluavat kasvaa kansainvälisesti toteavat että tuote ei ole sellaisenaan kilpailukykyinen, vaan vaatii jatkokehitystä. Tällöin nopea pääsy Tekesin rahoituksen ja palveluiden piiriin edesauttaa kansainvälistymisessä onnistumista.

Lisäksi valtioneuvoston tilanteen johdosta TF-toimintaan osoitettavat resurssit tulevat laskemaan tulevina vuosina, minkä vuoksi nykyistä niukemmilla resursseilla tulisi saavuttaa suurempi vaikuttavuus yritysten vahvistuneen kilpailukykyyn ja kansainvälisen liiketoiminnan kasvun kautta.

Kansainväliset vertailut (TEAS hanke xxx) ovat osoittaneet, että suomalainen vienninedistämisverkosto maailmalla on merkittävästi kilpailijamaita heikompi. Uudelleen organisoimalla pystytään siirtämään henkilötöpanoksia kotimaasta ulkomaille, suomalaisten yritysten kohdemiin.

Tekesin ja Finpron toimiminen erillisinä organisaatioina ei tue parhaalla mahdollisella tavalla asiakkaille tarjottavia saumattomia palveluketjuja, tasaista palvelujen laatua sekä tehokasta

ja kokonaisvaltaista palvelujen järjestämistä. Resurssien hyödyntäminen organisaatioiden välillä ei ole ollut riittävän joustavaa ja tehokasta. Myös ministeriön ohjauksen kannalta erilliset organisaatiot vaikeuttavat kokonaisuuden johtamista. Tiiviimpi strateginen kokonaisuus mahdollistaisi innovaatio- ja kansainvälistymispalvelujen pitkäjänteisen kehittämisen sekä enemmän lisäarvoa asiakkaille tuottavat nykyistä selkeämmät palvelukokonaisuudet.

2.4. Kansainvälistä vertailua eräisiin kilpailijamaihin

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisussa ”Team Finland –toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittäminen” (TEM Yritykset 39/2016) on tehty Suomen järjestelmän vertailua Alankomaiden, Ruotsin, Tanskan ja Irlannin vastaaviin malleihin ja ulkomaan verkoston hallinnan näkökulmasta myös Sveitsin toimintamalliin. Esille nousi yleinen trendi keskittää viennin- ja investointien edistäminen samaan organisaatioon, vaikka on edelleen paljon niitäkin maita, joissa ne ovat erillään. Usein maailmalla isommissa organisaatioissa investointien- ja viennin edistämistä toteuttavat kuitenkin erilliset resurssit tehtävien erilaisuudesta johtuen.

Alankomaat

Alankomaissa yritysten viennin, kansainvälistymisen ja ulkomaisten investointien edistämisestä vastaavat toimijat voidaan jakaa sen mukaan, millä tasolla (kansallinen, paikallinen, kansainvälinen) ne toimivat. Alankomaiden ulkoasiainministeriön tehtävänä on edistää Alankomaiden kuningaskunnan intressejä ulkomailla. Ministeriön vastuualueisiin kuuluvat myös viennin edistäminen ja kehitysyhteistyö.

Toinen tärkeä ministeriö on elinkeinoministeriö, joka valvoo yrittäjyyteen liittyviä asioita erityisesti kansainvälisen kilpailukykyyn ja kestäväen kehityksen näkökulmista. Alankomaiden UM:n ja sen lähetystöjen lisäksi yritysten viennin ja kansainvälistymisen sekä ulkomaisten investointien edistämistyössä on vahvasti mukana elinkeinoministeriön alaiset yritysten vientiä ja kansainvälistymistä edistävä Netherlands Enterprise Agency (RVO) ja ulkomaisia investointeja edistävä Netherlads Foreign Investment Agency (NFIA). RVO vastaa myös yritysten tki -toiminnan (tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta) edistämisestä ja rahoittamisesta.

Yksi merkittävä toimija on edellä mainittujen organisaatioiden lisäksi julkisen ja yksityisen sektorin yhdistävä Dutch Trade and Investment Board (DTIB), joka pyrkii toiminnallaan edistämään hollantilaisten yritysten kilpailukykyä maailmalla luomalla koko maan kattavan vision sekä tuomalla resursseja yhteen. Ulkomailla työtä tehdään 150 lähetystössä tai edustustossa eri puolella maailmaa. Lisäksi maailmalla RVO:n yhteyteen kuuluvat yritystoiminnan tukitoimistot (Netherlands Business Support Offices – NBCO).

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta on elinkeinoministeriön sekä koulutus-, kulttuuri- ja tiedeministeriön vastuulla. Elinkeinoministeriö vastaa kilpailukyky-, yrittäjyys- ja innovaatiopolitiikasta, mukaan lukien yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välinen yhteistyö. Myös muut ministeriöt sponsoroivat innovaatio-ohjelmia oman vastuualueensa tavoitteiden mukaisesti.

Elinkeinoministeriön politiikkaohjelmien toteuttamisesta vastaa pääosin edellä mainittu Netherlands Enterprise Agency (RVO¹, 668 MEUR ja 510 henkilöä 2013). Muita elinkeinoministeriön rahoittamia organisaatioita ovat Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO, 623 MEUR 2013), Technology Foundation (STW 84 MEUR, josta 44 NWO:lta 2013), TO2 (soveltavan tutkimuksen organisaatiot), sekä European Space Agency (ESA). Sektoritutkimuksen osalta rakenteet ovat hyvin samankaltaisia kuin Suomessa, eli ministeriöiden alaisuudessa on sektoritutkimuslaitoksia tai ministeriöt rahoittavat yliopistoissa tai tutkimuslaitoksissa sijaitsevia ministeriön vastuualueen tutkimukseen keskittyviä yksiköitä.

Ruotsi

Ruotsissa vastuu viennin ja kansainvälistymisen edistämässä on jaettu hallituksen kahden ministeriön yksiköiden – ulkoasiainministeriön sekä elinkeinoministeriön yritykset ja yrittäjyys -yksikön – kesken. Hallituksen organisaatiouudistuksen myötä molemmat toiminnot ovat elinkeinoministerin sekä tämän valtiosihteerin alaisuudessa.²

Ministeriötason toimijoiden lisäksi yksi tärkeimmistä toimijoista on Business Sweden, joka on Ruotsin valtion sekä teollisuuden yhteisesti omistama julkinen yritys. Business Swedenin toiminta sisältää sekä viennin edistämiseen että investointien houkuttelemiseen tähtääviä toimia. Laajan lähetystöverkoston lisäksi yrityksiä palvelee Business Swedenin ulkomaan toimipisteet, joita on 47 eri maassa 52 toimistoa. Henkilöstöä Business Swedenillä on noin 500, joista 400 toimii ulkomaan toimipisteissä.

Business Swedenin lisäksi muita merkittäviä yritysten kansainvälistymistä, vientiä sekä ulkomaisia investointeja omalta osaltaan edistäviä organisaatioita ovat valtio-omisteinen yrittäjyyttä edistävä Almi Företagspartner AB, innovaatorahoituskeskus Vinnova, energia-alan valtio-omisteinen edistäjäorganisaatio Swedish Energy Agency, vakuuksia vientiyrityksille ja pankeille erilaisiin viennin ja kansainvälisen kaupan riskeihin tarjoava The Swedish Export Credits Guarantee Board (EKN), ruotsalaisille

¹ Tätä edeltävä NL Agency syntyi 2010 alussa EVDn, Netherlands Patent Office ja SenterNovem (varsinainen innovaatorahoittaja) fuusiona. 2014 alussa Edeltävä NL Agency fuusioitiin National Service for the Implementation of Regulations kanssa, jonka seurauksena syntyi nykyinen Netherland Enterprise Agency.

² Ruotsissa Suomen ministeriöitä vastaavat organisaatiot ovat nimeltään ”departementet”. Tekstissä on käytetty nimitystä ”ministeriö” jotta ilmaisu vastaa Suomen vastaavia organisaatioita.

vientiyrityksille ja niiden kansainvälisille asiakkaille erilaisia laina- ja rahoitusinstrumentteja tarjoava Swedish Export Credit Corporation (SEK), valtio-omisteinen, elinkeinoministeriön alainen kehitysrahoitusyhtiö Swedfund sekä alueiden omat organisaatiot.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminta on yritys- ja innovaatioministerin sekä koulutus- ja tutkimusministerin vastuulla. Puolustusministeriöllä on vahvat perinteet tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä innovatiivisissa hankinnoissa (FMV³ ja FOI⁴). Terveys- ja sosiaaliministeriöllä sekä ympäristöministeriöllä on omat tutkimusta rahoittavat organisaationsa, FORTE⁵ ja FORMAS⁶.

Keskeisimmät innovaatiopolitiikan toteutuksesta vastaavat organisaatiot ovat VINNOVA, Tillväxtverket, sekä sektoritutkimusta rahoittavat organisaatiot, kuten Statens Energimyndigheten (STEM⁷) ja Rymdstyrelsen (SNSB⁸). Ruotsissa toimii useita tutkimustoimintaa rahoittavia julkisia organisaatioita ja säätiöitä. Tutkimustoimintaa kehitetään myös kansallisesti RISE⁹ verkoston kautta. Sen tehtävänä on koordinoida tutkimusorganisaatioiden toiminnan kehittämistä ja vahvistaa niiden roolia innovaatiojärjestelmässä.

VINNOVAn vuosibudjetti on n. 280 milj. euroa ja sen palveluksessa on noin 200 henkilöä. Tillväxtverketillä on noin 200 milj. euron pääoma, jota se sijoittaa kasvukykyisiin yrityksiin. Sen palveluksessa on noin 400 henkilöä ja sillä on 9 toimipistettä.

Tanska

Tanskan valtionhallinnossa päävastuu yritysten kansainvälistymisen, viennin ja ulkomaisten investointien edistämisestä on ulkoasiainministeriöllä. Ulkoasiainministeriössä viennin- ja investointien edistämistoimet on keskitetty Trade Councilille ja investointien edistämisen osalta sen alaiselle Invest in Denmarkille. Trade Councilin henkilöstövahvuus on noin 100 yritysten kansainvälistymiseen erikoistunutta työntekijää Tanskassa sekä yli 300 henkilöä suurlähetystöissä, konsulaateissa ja edustoissa yhteensä 80 maassa.

Invest in Denmarkissa puolestaan työskentelee yli 50 henkilöä, joista noin puolet kotimaassa ja puolet lähetystöjen yhteydessä maailmalla. Muita yritysten viennin, kansainvälistymisen

³ <http://www.fmv.se/>

⁴ <https://www.foi.se/>

⁵ <http://forte.se/>

⁶ <http://www.formas.se/sv/>

⁷ <http://www.energimyndigheten.se/>

⁸ <http://www.snsb.se/>

⁹ <https://www.ri.se/en>

ja ulkomaisten investointien edistämisen kannalta tärkeitä organisaatioita ovat ulkoasianministeriön ja koulutus- ja tiedeministeriön (Ministry of Higher Education and Science) yhteinen innovaatiokeskus Innovation Centre Denmark, riskirahoitusta tanskalaisyritysten vientitoimenpiteille, liiketoiminnan laajentamiseen sekä ulkomaalaisille investoreille ja ostajille alihankintoihin Tanskassa tarjoava Export Credit Agency sekä alueiden omat yritystoimintaa ja investointeja edistävät organisaatiot.

Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edistämisestä päävastuu on koulutus- ja tiedeministeriöllä. Teollisuus-, liiketoiminta- ja rahoitusministeriön vastuulla on lisäksi yleisten liiketoiminnan edellytysten varmistaminen mukaan lukien yritystoimintaa koskeva lainsäädäntö, teollisoikeudet, kilpailu- ja kuluttajapolitiikka, rahoitusala sekä merenkulku.

Keskeiset innovaatiopolitiikan toteuttajaorganisaatiot ovat koulutus- ja tiedeministeriön alainen Innovationsfonden¹⁰ sekä teollisuus-, liiketoiminta- ja rahoitusministeriön alainen Vækstfonden¹¹. Lisäksi tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tulosten markkinoille vientiä edistää Markeds Modningsfonden¹². Tutkimustoiminnan rahoittajana keskeisin on koulutus- ja tiedeministeriön alainen Det Frie Forskningsråd, jonka teknologisten ja tuotantotieteiden yksikkö¹³ rahoittaa teollisuuden tarpeista lähtevää perustutkimusta.

Irlanti

Irlannin taloudellisista ulkosuhteista vastaa ulkoministeriö (Department of Foreign Affairs and Trade) ja yritysten kasvusta ja kehityksestä ja sitä kautta myös yritysten kansainvälistymisestä työ-, yritys- ja innovaatioministeriö (Department of Jobs, Enterprise and Innovation). Tutkimuspolitiikasta vastaa osaamis-, tutkimus- ja innovaatioministeriö. Tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa muiden ministeriöiden kanssa ja koko hallituksen tasolla koordinoi Innovation 2020 Implementation Group¹⁴.

Yritysten viennin, kansainvälistymisen ja innovaatiotoiminnan edistämisen organisaationa toimii valtio-omisteinen Enterprise Ireland, jonka vastuulla on irlantilaisten yritysten kehittäminen ja kasvu kansainvälisillä markkinoilla. Tavoitteena ovat yleisellä tasolla taloudellinen kasvu, alueellinen kehitys ja työllisyys. Yrityksille vuosittain myönnettävän rahoituksen määrä on noin 350 MEUR, josta noin 85 MEUR tehtiin pääomasijoituksina. Ulkomaisten investointien edistämisestä Irlannissa vastaa valtio-omisteinen Irish Development Agency (IDA). Irlannin markkinointiin sijoituskohteena ja sijoittumiseen

¹⁰ <https://innovationsfonden.dk/da>

¹¹ http://www.vf.dk/?sc_lang=da

¹² <https://markedsmodningsfonden.dk/>

¹³ http://ufm.dk/forskning-og-innovation/rad-og-udvalg/det-frie-forskningsrad/radet/dff-teknologi-og-produktion?set_language=da&cl=da

¹⁴ Synnetytty kolmen aikaisemman ryhmän fuusiona: Interdepartmental Committee on STI, the Research Prioritisation Action Group and the Horizon 2020 High Level Group.

liittyvien palveluiden lisäksi IDA tarjoaa rahoitusta tutkimus- ja innovaatiotoimintaan, koulutukseen, sekä pääoma- ja työllistämistukia. Vuosittain jaettavan rahoituksen määrä on noin 100 MEUR, josta vähän yli puolet kohdistuu tutkimus- ja innovaatiotoimintaan. Enterprise Irelandilla on 1 398 työntekijää, joista 180 toimii ulkomailla yli 30 toimipisteessä. Alueellisia toimipisteitä on 10. IDA:ssa työskentelee puolestaan yli 100 henkilöä ja sillä on 20 ulkomaan toimipistettä.

Irlannissa on perinteisesti ollut innovaatiopolitiikassa selkeä työnjako. Enterprise Ireland on keskittynyt pk-yrityksiin ja IDA suuryrityksiin. IDA keskittyy pääasiassa ulkomaisten investointien houkutteluun, mutta useimmista muista maista poiketen sen käytössä on myös rahoituksellisia keinoja. Irlannin innovaatiopolitiikassa näkyy IDA:a laajemminkin vahvasti kansainvälistyminen poikkileikkaavana teemana, niin yritystoiminnassa kuin tutkimuksessakin. Keskeisten rahoitusorganisaatioiden välillä on edelleen tiivis yhteys.

Toimintamallien vertailua

Tanskalla ja Ruotsilla on Suomen tapaan yhdistetty yritysten viennin ja kansainvälistymisen sekä ulkomaisten investointien edistämistoiminnot. Alankomailla ja Irlannilla näitä toimintoja varten on omat organisaationsa. Alankomaissa ja Irlannissa on puolestaan yhdistetty tki-toiminnan tukeminen sekä vienti- ja kansainvälistämistoiminnot (VKE) samaan organisaatioon, jonka johdosta myös kansainvälistymisen rahoituspalvelut ovat osittain samassa organisaatiossa. Muissa maissa kansainvälistymisen edistämisen rahoituspalvelut tuotetaan puolestaan muiden toimijoiden toimesta. Vertailussa olleissa maissa vain Suomessa on ulkomaisen matkailun edistäminen yhdistetty osaksi samaa kokonaisuutta.

Ulkomaan verkoston osalta Alankomaat ja Tanska tukeutuvat vahvasti ulkoministeriön lähetystöverkostoon. Ruotsilla ja Irlannilla on puolestaan omien VKE-organisaatioidensa toimipisteitä, joita on pyritty sijoittamaan lähetystöjen yhteyteen.

Muu lähetystöverkko tukee näiden toimintaa. Verrokkimaat ovat myös lähettäneet maailmalle innovaatioasiantuntijoita, joiden sijaintipaikka on usein lähetystöjen yhteydessä. Varsinaisen viiteryhmän ulkopuolelta Sveitsin mallissa kv-verkoston resurssit ovat ulkoministeriön alla (suurlähetystöissä) ja kotimaan verkoston resurssit Switzerland Global Enterprise (SGE) organisaation alla, eli näkyvästi eri rakenteissa.

Eri maiden organisaatioiden tuottama palvelutarjoama on hyvin samantyyppinen. Verrokkimaiden palveluissa maksullisen konsultoinnin tarjoaminen osana julkisrahoitteisten toimijoiden toimintaa erottaa Suomen muista maista. Tosin esimerkiksi Alankomaissa on pyritty tiukentamaan julkista toimintaa siten, ettei se kilpailisi yksityisen sektorin kanssa samojen palveluiden tuottamisessa.

Monet vertailussa olleet maat kokevat samoja haasteita kuin Suomi. Yritysten kansainvälistymisen toimintoja toteuttavat useat eri toimijat, joka aiheuttaa päällekkäisyyttä. Järjestelmät ja niiden tuottamat palvelut näyttävät yrityksille pirstaleisena ja tämän johdosta vaikeasti hahmotettavana ja lähestyttävänä.

Vertailussa olleista maista Tanskan malli vaikuttaa selkeimmältä. Siellä toimijoiden kesken on suhteellisen selkeä työnjako. Varsinainen liiketoiminnan kehittäminen ja sekä vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvien valmiuksien parantaminen kuuluvat paikallis- ja aluetasolle. Kun yritys on valmis aloittamaan viennin ja siihen liittyvät ponnistelut, siirtyy vastuu kansalliselle toimijalle (Trade Council). Suomessa käynnissä oleva maakuntaudistus luo mahdollisuuden selkeyttää työnjakoa maakuntien ja kansallisten toimijoiden välillä esimerkiksi siten, että maakunnat keskittyisivät erityisesti aloittavien, paikallisesti toimivien sekä kotimarkkinoilla toimivien yritysten kehittämiseen mukaan lukien niiden vientivalmiuksien kehittäminen. Varsinaiset tki-rahoitus- ja kansainvälistymispalvelut voitaisiin puolestaan tuottaa kansallisten Team Finland-toimijoiden toimesta.

Tässä mallissa erityisen huomion kohteeksi nousisi asiakassuhteen joustava siirtäminen maakunnista kansallisille toimijoille ja päinvastoin. Vertailussa olevissa maissa toiminnan moninaisuutta on Suomen tavoin pyritty järjestämään yhteisten kansallisten strategioiden ja tavoitteiden kautta. Muun muassa Ruotsissa on Suomen tapaan lähdetty kehittämään Team Sweden –toimintamallia selkeyttämään toimijoiden välistä yhteistyötä. Tanskassa toiminnan tavoitteellisuus on osin selkeästä rakenteesta johtuen pystytty viemään pisimmälle. Siellä selkeät tavoitteet ja niiden mittaaminen on viety aina kohdemaan tasolle.

Alankomaiden ja Irlannin tapa järjestää tki -toiminta ja VKE-toiminta samaan organisaatioon on koettu toimivaksi. Useissa maissa yritysten viennin ja kansainvälistymisen toimintaa tehdään perustoiminnan lisäksi ohjelmamuotoisesti eri asiakassegmenteille (esim. vientiään aloittaville yrityksille tai nopeaan kansainväliseen kasvuun pyrkiville yrityksille) tai teema-alueille (cleantech, biotalous, terveys ja hyvinvointi jne.). Alankomaiden mallissa hyväksi käytännöksi nousee erityyppiset kansainvälistymistä edistävät palvelusetelit, joita käytetään erityisesti vientitoimintaa käynnistäville yrityksille. Pienimuotoisia seteleitä on tarjolla eri tarkoituksiin kuten omien vahvuuksien tunnistamiseen, riskien arviointiin ja markkinoiden mahdollisuuksien tunnistamiseen.

Kaikissa vertailussa olleissa maissa taloudellisten ulkosuhteiden hoito on ulkoministeriön alaisuudessa, ja sen tuottamat arvovaltapalvelut ovat vahva tuki yrityksille niiden kansainvälistymisessään erityisesti markkinoilla, joissa valtiolla on vahva rooli. Yritysten VKE -toiminnot ja niitä toteuttavat edistämisenorganisaatiot ovat elinkeinoministeriön alaisuudessa/rahoittamia lukuun ottamatta Tanskaa, jossa se on

ulkoministeriön alaisuudessa. Ruotsissa organisaation rahoitus on hoidettu kuten Finpro ry:n rahoitus aikaisemmin elinkeinoelämän ja valtion yhteisrahoituksella.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on yhdistää Tekesin nykyiset tehtävät Finpro Oy:n nykyisiin tehtäviin niin, että muodostuvaan Rahoituskeskukseen ja sen omistajaohjauksessa toimivaan Yhtiöön koottaisiin innovaatorahoitukseen, kansainvälistymiseen ja viennin edistämiseen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien sekä matkailun edistämiseen liittyvät palvelut, palvelutoiminnan strateginen ohjaus ja eräät julkisen vallan tehtävät.

Rahoituskeskuksen ja Yhtiön muodostama Business Finland –kokonaisuus toimisi sekä kotimaassa että kansainvälisesti palvellen kansainvälistymällä kasvua hakevia suomalaisia yrityksiä, elinkeinoelämän uudistumista tukevia suomalaisia yliopistoja ja tutkimusorganisaatioita sekä julkisia ja kolmannen sektorin organisaatioita, Suomeen suuntautuvia investointihankkeita valmistelevia ulkomaisia toimijoita sekä matkailualaa. Yhdistämällä Finpron ja Tekesin asiantuntijat samaan organisaatioon uudessa Business Finland -toimijasta muodostettaisiin yhtenäisesti johdettu asiakaspalvelukokonaisuus, jossa yhdistyisi kansainvälinen liiketoimintaosaaminen tki- (tutkimus, kehitys ja innovaatio-) toiminnan tuntemukseen. Business Finland –kokonaisuudeksi muutettavaksi esitetyillä Tekesillä ja Finpro Oy:lla on nykyisin yhteensä yli 600 asiantuntijaa 16:ssa toimipisteessä kotimaassa sekä lähes 40:ssä toimipisteessä ja yli 30:ssä maassa eri puolilla maailmaa. Yhdessä ulkoministeriön edustustoverkoston kanssa Business Finland muodostaisi aiempaa vahvemman Team Finland -verkoston maailmalla. Innovaatiotoimintaa ja kansainvälistymistä tukevat palvelut täydentäisivät toisiaan ja muodostaisivat yhdessä ulkomaisten investointien ja matkailun edistämispalvelujen kanssa kokonaisuuden, jota voitaisiin ohjata strategisesti.

Esitys tukisi hallituksen tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Business Finland -kokonaisuuden tavoitteena on myös kohdentaa henkilöresursseja enemmän asiakasrajapintaan sekä kotimaassa että erityisesti ulkomailla.

Sekä innovaatiotoiminnan edistämisen että kansainvälistymisen resurssit Suomessa ovat kilpailijamaita huomattavasti heikommat. Uusi rakenneratkaisu mahdollistaisi toiminnan kehittämisen tulevina vuosina niukassakin resurssitilanteessa siten, että julkiset panostukset saataisiin kohdennettua yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta tehokkaammin elinkeinoelämän uudistumisen, kansainvälisen kilpailukyvyyn ja talouden kasvun tueksi.

Tekesin ja Finpron toimintojen uudistamisella pyritään vähentämään yrityspalvelujärjestelmän rakenteen sirpaleisuutta ja lisäämään kustannustehokkuutta sekä varmistamaan palveluiden korkea laatu ja lisäarvo uudistumista ja kansainvälisen liiketoiminnan kasvua tavoitteleville asiakkaille. Innovaatiotoiminnan ja kansainvälistymisen palveluista muodostetaan yhtenäinen palvelupolku yritysten kasvun ja kansainvälistymisen eri vaiheisiin. Uudella toimijalla on paremmat edellytykset vastata asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutoksiin.

Business Finlandin tavoitteena olisi auttaa suomalaisia innovaatiotoimijoita aiempaa tiiviimpään yhteistyöhön kansainvälisten osaamiskeskittymien kanssa. Tarkoitus on lisätä maailmalla tuotetun uuden tiedon hyödyntämistä Suomessa ja auttaa suomalaisia toimijoita kytkeytymään globaaleihin osaamis- ja liiketoimintaverkostoihin. OECD suosittelee Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälistämistä 6/2017 julkistetussa arvioinnissaan.

Business Finland on myös osa yrityspalveluiden kokonaisuudistusta: Business Finlandista tulee valtakunnallinen vastinpari maakuntien elinkeinopalveluille. Muutos on tärkeää toteuttaa ennen maakuntahallinnon käynnistymistä, koska uusi kokonaisuus ryhtyy toteuttamaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa myös yhteistoiminnassa maakuntien kanssa. Kasvun aikaansaaminen edellyttää sekä alueellisia että kansallisia toimia. Maakunnalliset kasvupalvelut tulevat lisäämään myös Business Finlandin asiakaskuntaa. Yhä suurempi osa palveluista tuotetaan digitaalisesti mikä myös lisää yhteistyömahdollisuuksia Business Finland kokonaisuuden ja maakuntien välillä.

Viraston tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Myös Yhtiön tehtävistä voitaisiin tarvittaessa säätää valtioneuvoston asetuksella.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Elinkeino- ja innovaatiotoiminnan edistäminen julkisen vallan toimesta on tärkeä osa valtion toimintaa, jolla edistetään elinkeinoelämän uudistumista, kasvua ja menestystä kansainvälisillä markkinoilla sekä talouskasvua ja suomalaista hyvinvointia.

Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä yhtiömuotoinen toimija voi vastata vaikeasti ennakoitaviin asiakkaiden palvelutarpeiden muutoksiin ketterämmin kuin virastomuotoinen toimija. Merkittävän julkisen vallan käyttö (perustuslaki 124 §) säilyisi kuitenkin Rahoituskeskuksessa. Tämä on yksi tärkeä syy siihen, miksi uuden toimijan rakenteeksi ja johtamismalliksi ehdotetaan viraston (Rahoituskeskus) ja yhtiön muodostamaa kokonaisuutta.

Yhtiömuodossa on helpompi turvata esimerkiksi kansainvälisen liiketoiminnan asiantuntijoiden rekrytointi, toiminnan painopistealueiden nopea muuttaminen ja tarvittava resurssien uudelleen kohdentaminen tarvittaessa. Yhtiössä tehtävä työ poikkeaa merkittävästi tavanomaisesta virastotyöskentelystä, koska yhtiöllä ei lähtökohtaisesti olisi julkisen vallan tehtäviä lukuun ottamatta rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiä. Yhtiö

toimisi elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnittelussa luotettuna tiedon ja näkemyksen välittäjänä elinkeinoelämän ja viranomaisten välillä. Yritysmäisellä palveluasenteella ja tiiviissä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa toimiva Yhtiö olisi myös vahva väline valtion elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimeenpanossa.

Yhtiötä voitaisiin hyödyntää myös puitteena Business Finland -kokonaisuuden sisäisten palvelujen tehokkaalle organisoinnille. Myös Team Finland -yhteistyön kehittämistä varten on tarkoituksenmukaista että kokonaisuuteen kuuluu palveluyhtiö joka tuottaa näitä palveluita ja luo tulevaisuudessa edellytykset myös yhteisille palveluhankinnoille.

Vaihtoehtona olisi koko virasto- yhtiö –kokonaisuuden yhtiöittäminen. Tämä johtaisi kuitenkin ongelmalliseen tilanteeseen niiden tehtävien osalta jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä tai merkittävää julkisen vallan käyttöä. Kokonaisuuden liiketoiminnallinen logiikka jäisi niinikään epäselväksi.

Toisena vaihtoehtona on kaiken toiminnan muuttaminen virastomuotoiseksi. Tällä ratkaisulla kuitenkin menetettäisiin monia niistä edellä kuvatuista eduista, joita yhtiömuotoinen toimintamalli tarjoaa.

Finpron toiminnan muuttaminen virastomuotoon ei tarjoaisi niitä etuja joita yhtiömuotoisesta toiminnasta voidaan saada esimerkiksi palvelutoiminnan ja toiminnan strategisten muutosten osalta.

3.3. Ehdotukset

Hallitus päätti strategiakokouksessaan 27.3.2017 Tekesin ja Finpro Oy:n yhdistämisestä Business Finland –toimijaksi. Uusi toimija muodostuisi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja asiakastoiminnoista vastaavasta Business Finland -yhtiöstä, johon kootaan innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen toiminnot. Uudella toimijalla olisi yli 600 henkilöä palveluksessaan, lähes 40 toimipistettä ulkomailla sekä 16 alueellista toimipistettä Suomessa. Tavoitteena on, että Business Finland aloittaisi toimintansa 1.1.2018.

Yhdistäminen tukisi hallituksen yleisiä elinkeinopoliittisia tavoitteita selkeyttää ja yksinkertaistaa yrityspalvelujärjestelmää, kansainvälistää innovaatiojärjestelmää, kaksinkertaistaa pk-yritysten vienti vuoteen 2020 mennessä sekä tukea maakunnallisia kasvupalveluita vahvalla valtakunnallisella yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevalla toimijalla. Yhdistämisen tavoitteena on myös kohdentaa henkilöresursseja enemmän asiakasrajapintaan sekä ulkomaantoimintoihin kotimaan toimintoja tehostamalla.

Rahoituskeskus ja Yhtiö muodostaisivat tiiviin yhtenäisesti johdettavan toiminnallisen kokonaisuuden. Työ- ja elinkeinoministeriö tulostohjaisi virastoa ja asettaisi kokonaisuudelle strategiset tulostavoitteet ja resurssit. Rahoituskeskuksen pääjohtaja vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta. Rahoituskeskus tilaisi merkittävän osan tehtävistään yhtiöltä

palvelusopimuksella ja määrittäisi siinä vuosittain yhtiön kulloisetkin suunnittelukauden tavoitteet ja toimenpiteet sekä palvelusta maksettavan korvauksen. Palvelusopimukseen sisältyisi myös suunnitelma toiminnan kehittämistä tulevina vuosina.

Yksityiskohtainen tehtäväjako Rahoituskeskuksen ja Yhtiön kesken sekä Yhtiön organisoituminen tarkentuvat uudistuksen toimeenpanon edetessä. Tarkoituksena olisi siirtää viraston tekemiin päätöksiin liittyvä valmistelutyö sekä yritysten, tutkimusorganisaatioiden sekä julkisten palveluntuottajien aktivointi innovaatiotoimintaan ja yhteistyöhön (ml. ohjelmatoiminta) Yhtiöön. Tehtävien siirtymisen johdosta myös siirtyviä tehtäviä Tekesissä hoitava henkilöstö siirtyy yhtiöön liikkeenluovutuksella. Alustavan arvion mukaan Rahoituskeskukseen tulee noin 50 henkilöä, Yhtiöön noin 550.

Yhtiö tuottaisi Rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Yhtiö voisi valmistella Rahoituskeskuksen päätettäväksi tulevia rahoituspäätöksiä. Yhtiö voisi tehdä myös rahoituspäätöksiä joiden arvo ei ylittäisi 500.000 euroa. Yhtiö tekisi myös tki-rahoitukseen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Yhtiö tuottaisi viraston ohjauksessa Finpron Oy:lle nykyisin kuuluvat palvelut kuten yritysten kansainvälistämiseen liittyvät neuvonta- ja verkottumispalvelut sekä muut kansainvälistymisen ja viennin edistämisen palvelut, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja matkailun edistämisen palvelut samoin kuin em. osa-alueisiin liittyvä ohjelmatoiminta sekä yhteisen ohjelmamuotoisen toiminnan kehittämisen eri alueille.

Yhtiöllä voisi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä. Yhtiön työntekijä voisi toimia virastossa virkavastuullisena valmistelijana ja esittelijänä Rahoituskeskuksen tekemissä rahoitustoimintaan liittyvissä päätöksissä, mukaan lukien rahoitus-, muutos-, maksatus- ja takaisinperintäpäätökset.

Yhtiö hoitaisi tehtävänsä liittyvää kansainvälistä toimintaa. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaan edustustoverkoston kanssa yhteistyössä UM:n kanssa.

Rahoituskeskus vastaisi yhtiön omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6§:ssä säädetään.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Tässä lakiehdotuksessa luotaisiin uusi mekanismi eräiden valtion elinkeino- ja innovaatiotoiminnan edistämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi käytännössä.

Osakeyhtiömuotoinen toiminta Business Finlandissa tehostaisi organisaatioiden toimintaa. Team Finland –kokonaisuuteen kuuluvien palveluiden kehittämisessä on tällaisella yhtiöllä nähtävissä tehokkuushyötyjä.

Rakennemuutoksen ja liiketoimintasiirron vuoksi syntyy alussa eräitä kertaluonteisia kustannuksia erityisesti IT-järjestelmien muutoksista sekä siirtyvän henkilöstön lisäeläkejärjestelyistä. Myös brändin ja viestinnän uudistaminen aiheuttaa kustannuksia. Alustava arvio kaikista siirtymävaiheen kustannuksista on 5,7 miljoonaa euroa.

Vaikutukset yrityksiin

Business Finland –uudistuksessa yhdistetään viennin edistäminen ja kansainvälinen liiketoimintaosaaminen entistä paremmin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä alkuvaiheen yritystoiminnan tukemiseen. Näiden yrityspalvelujen ja –tukien onnistunut yhteensovittaminen vaikuttaa siten, että nykyistä suurempi osuus uusista yrityksistä harjoittaisi ensimmäisten toimintavuosiensa aikana kansainvälistä liiketoimintaa ja olemassa olevat, varsinkin pk-yritykset, hyödyntäisivät nykyistä tehokkaammin kansainvälisten markkinoiden liiketoimintamahdollisuuksia, ja kasvattaisivat liiketoimintaansa nykyistä nopeammin globaaleilla markkinoilla.

Yrityspalveluiden kehittämistä tarvitsevat erityisesti uudet, nopeasti kansainvälistyvät yritykset. Pohjoismaiden ministerineuvoston projektissa pohjoismaiden tilastoviranomaiset selvittivät elinkaarensa alkuvaiheessa kansainvälistyneiden, eli kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana vientiä harjoittaneiden nk. born globals –yritysten, merkitystä kansantaloudelle ja työllisyydelle (Pohjoismaiden ministerineuvosto (2016): Services and Goods Exports from the Nordics – Strongholds and profiles of exporting enterprises. TemaNord 2016:555). Tutkimuksen mukaan Suomen ja Ruotsin uusista yrityksistä ajanjaksolla 2008 - 2011 noin yksi prosentti vuosittain oli nk. born global –yrityksiä. Tanskassa ja Islannissa niitä oli noin viisi prosenttia ja Norjassa noin kaksi prosenttia. Verrokkimaihin nähden Suomessa voisi siten olla enemmän varhaisessa vaiheessa kansainvälistyneitä, nk. born global –yrityksiä.

Born global –yritysten osuuden lisääminen tukisi hallituksen tavoitetta parantaa Suomen kilpailukykyä ja työllisyyttä. Pohjoismaiden ministerineuvoston raportin mukaan kaikissa pohjoismaissa varhaisessa vaiheessa kansainvälistyneet yritykset pysyivät liiketoiminnassa todennäköisemmin kuin muut uudet yritykset keskimäärin. Suomessa kolmantena vuotena perustamisensa jälkeen liiketoiminnassa oli mukana 71 prosenttia born global –yrityksistä ja 61 prosenttia muista uusista yrityksistä.

Nopeasti kansainvälistyvät yritykset myös työllistävät enemmän. Kaikissa pohjoismaissa born global –yritykset työllistivät kolmantena toimintavuotenaan vähintään kaksinkertaisesti verrattuna muihin nuoriin yrityksiin. Raportin mukaan Suomessa born global –yritykset työllistivät kolmantena toimintavuotenaan 2,7 henkilötyövuotta, kun muut uudet yritykset

keskimäärin työllistivät kolmantena toimintavuotenaan 1,2 henkilötyövuotta. Nopeasti kansainvälistyvien yritysten osuuden kasvattaminen edesauttaisi siten työllisyyden paranemista.

Vaikutusta voi havainnollistaa esimerkkilaskelmalla: Suomessa aloittaa vuodessa karkeasti noin 30.000 yritystä, joista nykyisin noin prosentti eli 300 on born global –yrityksiä. Pohjoismaiden ministerineuvoston raportin tulosten perusteella näiden yritysten bruttotyöllisyysvaikutus kolmantena toimintavuotenaan olisi noin 22.300 henkilötyövuotta, kun huomioidaan yritysten eloonjäämisosuudet. Jos Suomen uusista yrityksistä 2 prosenttia olisi born global –yrityksiä, kuten Norjassa, ja niiden työllisyysvaikutus ja eloonjäämisosuus pysyisivät nykyisellään, bruttotyöllisyysvaikutus olisi noin 22.700 henkilötyövuotta ja jos osuus olisi 5 prosenttia, kuten Tanskassa, bruttotyöllisyysvaikutus olisi noin 23.700 henkilötyövuotta. Nopeasti kansainvälistyvien yritysten osuuden kasvu voisi täten johtaa työvoiman kysynnän kasvuun 400 – 1400 henkilötyövuodella vuodessa. Vaikutus työntekijöiden lukumääränä ilmaistuna voi olla suurempi, jos osa uusista työpaikoista on osa-aikaisia.

Tämä arvio koskee Business Finland –kokonaisuuden mahdollista vaikutusta vain Born Global -yrityksiin, eikä se siten ole tyhjentävä. Kokonaisuuden luomisella voidaan kuitenkin parantaa myös tälle tärkeälle kohdeyritysryhmälle suunnattava palvelutarjontaa.

Business Finland –uudistuksen tavoitteena on saada myös alkavia yrityksiä laajempi yritysasiakaskunta, pk-yritykset kokonaisuutena, kansainvälistymään ja kasvamaan. Strategisena tavoitteena on monipuolistaa Suomen viennin rakennetta ja sen myötä myös vaimentaa tiettyjen alojen vientikysynnän vaihteluista johtuvia voimakkaita suhdannevaihteluita.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Innovaatorahoitus Tekes ja Finpro Oy ovat tällä hetkellä kaksi erillistä työ –ja elinkeinoministeriön toimialan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa edistävää toimijaa, joita ohjataan työ- ja elinkeinoministeriön kahdelta eri osastolta, elinkeino- ja innovaatio-osastolta sekä yritys- ja alueosastolta. Tekesin ja Finpron yhteistyö perustuu keskinäiseen sopimiseen, yhtenäinen ohjaus- ja johtamismalli puuttuu. Esityksellä luodaan selkeä työnjako ja ohjaus.

Rahoituskeskus saisi palvelutoimintaa ohjaavan ja tilaavan roolin suhteessa Yhtiöön, joka tuottaisi Business Finland –kokonaisuuden asiakaspalvelut sekä kokonaisuuden tukipalvelut, lukuun ottamatta viraston taloushallintoa.

Esityksellä laajennettaisiin Innovaatorahoituskeskus Business Finlandiksi nimensä muuttuvan Tekesin tehtäviä kattamaan Finpro Oy- nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:ssä tarkoitettut tehtävät, jotta Rahoituskeskuksella olisi toimivaltaa ohjata ja tilata näitä

tehtäviä koskevia palveluja Yhtiöltä. Julkisen vallan tehtävät olisivat pääasiassa Rahoituskeskuksen tehtäviä lukuunottamatta Yhtiön tekemiä rahoituspäätöksiä.

Nykyiset Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (momentti 32.20.06) sekä valtionavustus Finpron toimintaan (momentti 32.50.41) yhdistetään vuoden 2018 talousarviossa Rahoituskeskuksen toimintamomentiksi. Rahoituskeskuksen toimintamenoista suuri osa (yli 90 %) budjetoitaisiin ostopalveluihin, koska virasto ostaisi suurimman osan Business Finlandin toiminnasta Yhtiön palveluna.

Valtiolle aiheutuvat kustannukset Business Finlandin toiminnasta eivät muuttuisi Tekesin ja Finpron yhdistämisen seurauksena. Kertaluontoisina kustannuksina muutoksista arvioidaan aiheutuvan noin 5.7 miljoonaa euron kulut.

4.3 Kilpailupoliittiset vaikutukset

Lakiesityksellä ei ole arvioitu olevan suoranaisia kilpailupoliittisia vaikutuksia. Mikään muu yhteisö ei Suomessa harjoita samaa toimintaa kuin Yhtiö. Nykymuotoinen Finpro ei toimi kilpailullisilla markkinoilla eikä harjoita liiketoimintaa, eikä näitä tulisi myöskään Yhtiön tehtäviin, joten lakiesityksellä ei ole kilpailupoliittisia vaikutuksia.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Palvelujen kansallisella keskittämisellä turvataan innovatiivista uudistumista ja nopeaa kansainvälistä kasvua tavoitteleville yrityksille sekä elinkeinoelämän uudistumista tukeville tutkimusorganisaatioille suunnattujen palvelujen asiakaslähtöisyys, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Nykyinen toiminta ja sen kehittäminen jatkuvat, mutta sisällöllinen ja resurssiohjaus kootaan Rahoituskeskukseen.

Siirron tuloksena toimijoiden keskinäiset suhteet selkeytyvät, hallinto kevenee työn sisällön vaarantumatta ja Team Finland –toimintaan saadaan selkeyttä kun yksi Business Finland –toimija tarjoaa yrityksille keskeiset palvelut ja koordinoi kumppaniverkostostaan täydentävät palvelut. BF-kumppaniverkosto muodostaa jatkossa Team Finland –verkoston. Suurimmat hyödyt ja vaikutukset saavutetaan, kun kansalliset ja alueelliset valinnat ja palvelut sovitetaan saumattomaksi kokonaisuudeksi

Maakuntaudistuksen edetessä Business Finland seuraa alueverkoston rakenne- ja ohjausmallin toimivuutta ja tarjoaa kansainvälistymällä kasvua tavoitteleville yrityksille muuttuvassa toimintaympäristössä parhaan mahdollisen asiakaspalvelun asiakkaiden sijaintipaikasta riippumatta.

4.5 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset liittyisivät henkilöstön siirtoihin Yhtiön palvelukseen. Uutta virastoa tai uutta yhtiötä ei perustettaisi, vaan Innovaatorahoituskeskus Tekes ja Finpro Oy jatkaisivat toimintaa uudella nimellä, muutetuilla tehtävillä ja uudistetulla johtamisjärjestelmällä.

Finpro Oy:n työntekijät jatkaisivat yhtiön palveluksessa vanhoina työntekijöinä. Rahoituskeskukseen jäävään henkilöstöön sovelletaan edelleen valtion virkamieslain sekä työsopimuslain säännöksiä. Yhtiöön siirtyvän nykyisen Tekesin henkilöstön palvelussuhteiden jatkuvuus turvataan. Business Finland –kokonaisuuteen kuuluvan henkilöstön kokonaismäärää ei ole siirron yhteydessä tarkoitus vähentää. Yhtiöön siirtyvien henkilöiden virat lakkaisivat ilman irtisanomista ja henkilöstö siirtyisi työsuhteeseen Yhtiöön. Siirtoon sovellettaisiin valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:ien ja työsopimuslain (55/2001) liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä. Virkojen ja virkasuhteiden lakkaaminen ei edellyttäisi suostumusta. Siirtyvän henkilöstön työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät siirron yhteydessä Yhtiöön 1.1.2018. Jatkossa siirtyneeseen henkilöstöön sovellettaisiin valtion virkamieslain sijasta työsopimuslakia. Palvelussuhteen lajin muuttumisella ei olisi vaikutusta palvelussuhteen jatkuvuuteen.

Liikkeen luovutusta koskevista säännöksistä seuraa, että liikkeen luovutuksen piirissä olevat henkilöt siirtyvät luovutuksensaajan eli Business Finland Oy:n (Yhtiö) palvelukseen. Siirtyvien henkilöiden palvelussuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työ- ja virkasuhde-edut siirtyvät niin ikään sanottujen lakien perusteella suoraan liikkeen luovutuksensaajalle. Luovutuksen saaja eli Yhtiö on velvollinen noudattamaan voimassa olevien työ- virkaehtosopimusten määräyksiä kuluvan sopimuskauden loppuun.

Siirtyvät kokonaisuudet määritellään liikkeenluovutuksen yhteydessä. Osa Rahoituskeskuksen henkilöstöstä jatkaisi saman toimijan palveluksessa tehtävien uudelleenjärjestelystä huolimatta. Tekesin henkilöstöstä noin 50 henkilötyövuotta jatkaisi Rahoituskeskuksen palveluksessa ja noin 550 henkilötyövuotta toimisi Business Finland Oy:ksi muuttuvan osakeyhtiön palveluksessa (Yhtiö). Tekesistä siirrettäisiin Business Finland –nimiseksi muuttuvaan nykyiseen Finpro Oy:hyn liikkeenluovutuksena noin 250 henkilötyövuotta ja resursseja, jotka alustavan määrittelyn mukaan vastaisivat seuraavia toiminnallisia kokonaisuuksia: asiakkuudenhallinta ja asiakastyön ohjaus ja tuki; yritysten, tutkimusorganisaatioiden sekä julkisten palveluntuottajien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä yhteistyön edistäminen; tutkimus- ja kehitys- ja innovaatio-ohjelmien suunnittelu, toteutus ja ohjaus; tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitus laissa säädetyin rajoituksin; tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kansainvälistymisen edistäminen; strategia- ja ohjelmaprosessien yhteiset palvelut sekä eräät hallinnolliset tukitoiminnot.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä.

5.1. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta:

Esitysluonnos on lisäksi nähtävillä ja kommentoitavana työ- ja elinkeinoministeriön kotisivuilla (www.tem.fi).

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys on riippuvainen valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2018.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1§ *Organisatorinen asema.* Elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatorahoituskeskus Business Finland (Rahoituskeskus) kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Rahoituskeskus voisi huolehtia tehtävistään hallinnoimalla valtion kokonaan omistamia yhtiöitä kuten Business Finland osakeyhtiötä (Yhtiö) ja vastaamalla niiden omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6 §:ssä säädetään.

Rahoituskeskusta ja Yhtiötä johdettaisiin yhtenä kokonaisuutena. Kokonaisuus tuottaisi ja tarjoaisi yrityspalveluita Business Finland –nimen alla.

2 § *Toiminnan tavoite.* Rahoituskeskuksen ja Yhtiön muodostaman kokonaisuuden toiminnan tavoitteena olisi innovaatioiden ja teknologioiden keinoin uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, vahvistaa elinkeinoelämän kansainvälistä kilpailukykyä, parantaa tuottavuutta ja työelämän laatua, lisätä vienti- ja matkailutuloja sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

Rahoituskeskuksessa olisi kokonaisuuden ja tehtäväalueiden johto ja erät tukitoiminnot. Yhtiöön koottaisiin edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät valmistelutyöt ja käytännön toiminnot. Rahoituskeskus määrittäisi palvelusopimuksella kulloinkin Yhtiöltä tarvittavat suoritteet.

3 § *Rahoituskeskuksen tehtävät.* Rahoituskeskus tuottaisi rahoitus-, asiantuntija- ja verkostopalveluita, joilla se tukisi

- 1) Innovaatioiden, teknologian sekä uuden liiketoiminnan kehittämistä;

- 2) tuloksellisten innovaatio- ja kokeilu ympäristöjen sekä innovaatiokyvykkyyttä;
- 3) tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa;
- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua sekä yritysten kansainväliseen kauppaan liittyvän osaamisen kehittämistä;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä; sekä
- 7) aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä.

Rahoituskeskus hoitaisi myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä.

Rahoituskeskus suorittaisi lisäksi ne elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvityksiin, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulosohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Viraston tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

4 § Kilpailuttaminen pienten ja keskisuurten yritysten puolesta. Pykälä vastaisi nykyisin voimassa olevaa Tekeslain 3 a §:ää. Rahoituskeskus voisi kilpailuttaa julkisista hankinnoista annettua lakia (1397/2016) noudattaen tavarantoimittajat ja palveluntuottajat niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat Rahoituskeskukselta tai Yhtiöltä valtionavustuslain (688/2001) mukaista rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan. Rakennusurakoita ei voitaisi rahoittaa.

Lähtökohtaisesti Rahoituskeskuksen kilpailuttamia palveluita käyttäisivät ne yritykset, joiden tulisi muuten kilpailuttaa hankinnat hankintalain mukaisesti saadessaan tukea yli puolet hankinnan arvosta. Yritys voisi valita hankinnan toteuttajaksi toimittajan, jonka Rahoituskeskus on yrityksen puolesta kilpailuttanut.

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitettaisiin nykyisin voimassa olevan säännöksen mukaisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen 2003/361/EY mukaisia yrityksiä.

5 § Rahoituskeskuksen johtaminen. Pääjohtaja johtaisi, valvoisi ja kehittäisi Rahoituskeskuksen ja Yhtiön muodostamaa toiminnallista kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittäisi valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaisi toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pääjohtaja vahvistaisi Rahoituskeskuksen työjärjestyksen.

Pääjohtaja päättäisi valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007) tarkoitettujen viraston hallinnoimien osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta.

6 § *Rahoituskeskuksen johtokunta.* Rahoituskeskuksella olisi johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittäisi kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittäisi johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokuntaan kuuluisi vähintään viisi ja enintään kymmenen Rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaisi työ- ja elinkeinoministeriötä.

Johtokunnan jäseneksi ei voitaisi nimittää Rahoituskeskukseen tai Yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

Pääjohtaja toimisi johtokunnan esittelijänä. Pääjohtajalla olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa.

Rahoituskeskuksen henkilöstö valitsisi johtokuntaan keskuudestaan edustajan, jolla olisi läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

7 § *Johtokunnan tehtävät.* Johtokunta ohjaisi, seuraisi ja valvoisi Business Finland – kokonaisuuden toimintaa. Johtokunta päättäisi Business Finland -kokonaisuuden yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet ja omistajaohjauksen periaatteet/linjaukset.

Johtokunnan oikeudesta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen viraston tehtäväalueeseen kuuluviin hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Johtokunnan kokoonpanosta, johtokunnan muista tehtävistä ja päätöksenteosta voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 § *Business Finland –neuvottelukunnat.* Business Finland -kokonaisuuden toimintaa seuraamaan voitaisiin asettaa Business Finland -neuvottelukuntia, joiden asettamisesta, määrästä, tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

9 § *Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot.* Ulkomailla työskentelevän Rahoituskeskuksen henkilöstön palkkauksesta, ulkomaanedustuksen korvauksista, työajasta, vuosilomasta ja virkavapaudesta on voimassa, mitä ulkomaanedustuksen osalta säädetään taikka mitä valtion virkaehtosopimuslain (664/1970)

nojalla sovitaan. Ulkomaanorganisaatioissa pyritään toimimaan tulevaisuudessa enenevässä määrin ulkoministeriön käytettävissä olevilla kiinteistö- ym. resursseilla. Ulkomailla oleva henkilöstö on sekä Suomesta lähetettyä että paikalta palkattua. Ulkomailla toimitaan myös enenevässä määrin paikallisten kumppaneiden kanssa.

10 § *Tarkemmat säännökset Rahoituskeskuksen hallinnosta.* Rahoituskeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkojen täyttämisestä on voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Organisaatiosta, johtamisesta, virkamiehen virkavapauden myöntämisestä ja sijaisuudesta sekä valtion edustamisesta tuomioistuimissa ja virastoissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

11 § *Yhtiön tehtävät.* Yhtiö tuottaisi lain 3§:n tehtäviin liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen ohjauksessa Rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Palvelusopimuksessa määriteltäisiin Yhtiöltä vuosittain tilattavat suoritteet, niiden hinnoitteluperusteet sekä Yhtiölle maksettava korvaus. Palveluista voidaan laatia omat sopimusliitteet, joista ilmenevät tarkemmat palveluiden laatuksiteerit sekä muut seikat.

Yhtiö tekisi myös tki- ja kansainvälistymisrahoitukseen ja sen vaikuttavuuteen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä. Yhtiöllä säilyisi Rahoituskeskuksen ohjauksessa Finpron Oy:lle nykyisin kuuluvien palveluiden kuten yritysten kansainvälistämiseen liittyvien palveluiden, kansainvälistymisneuvontapalveluiden ja verkottamispalveluiden toteuttaminen, Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja matkailun edistämiseen liittyvät palvelut samoin kuin em. osa-alueisiin liittyvä ohjelmatoiminta.

Yhtiö hoitaisi tehtäväänsä liittyvää kansainvälistä toimintaa. Yhtiöllä voisi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä.

Yhtiön tehtävistä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

12 § *Yhtiön taloudellinen toiminta.* Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei olisi voiton tuottaminen. Yhtiön mahdollinen voitto käytettäisiin kokonaisuudessaan Yhtiön tehtävien mukaiseen toimintaan ja osaamisen kehittämiseen.

13 § *Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välinen palvelusopimus.* Rahoituskeskus ja Yhtiö tekisivät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määriteltäisiin suoritettavat tehtävät ja niistä Yhtiölle vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitettäisiin suunnitelma BF-kokonaisuuden tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

Rahoituskeskuksen Yhtiöltä tekemiin hankintoihin ei sovellettaisi hankintalakia.

Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välinen suhde täyttäisi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 15 §:ssä sidosyksikkösuhteelle

määritellyt edellytykset, joiden johdosta hankintalain säännöksiä ei sovellettaisi sopimussuhteessa tehtyihin hankintasopimuksiin. Sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintalain 15 §:n 1 momentin mukaan hankintayksiköstä muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä. Lisäksi edellytyksenä on, että hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa yksikköön samalla tavoin kuin omiin toimipaikkoihinsa ja että yksikkö harjoittaa enintään viiden prosentin ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sidosyksikköä koskevat säännökset perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2014/24/EU julkisista hankinnoista ja direktiiviin 2004/18/EY kumoamisesta. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan b alakohdassa toiminnan kohdistumista koskeva sidosyksikkösuhteen edellytys on muotoiltu siten, että vähintään tietty prosenttiosuus hankintayksikön määräysvallassa olevan oikeushenkilön toiminnosta suoritetaan niiden tehtävien täyttämiseksi, jotka se on vastaanottanut määräysvaltaa käyttävältä hankintaviranomaiselta tai muilta kyseisen hankintaviranomaisen määräysvallan alaisilta oikeushenkilöiltä.

Yhtiön toiminnot liittyisivät Rahoituskeskukselta vastaanotettujen tehtävien täyttämiseen. Hallinnollisten tukipalvelujen lisäksi Rahoituskeskus teettäisi Yhtiöllä lain 3 §:ssä määriteltyjen Rahoituskeskuksen ydintehtävien käytännön toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, joista merkittävä osa kohdentuisi palvelusopimuksen mukaan yrityksiin tai muihin osapuoliin kuin Rahoituskeskukseen. Yhtiö voisi myös periä Rahoituskeskuksen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella suorittamastaan tai hallinnoimastaan tehtävästä maksun kokonaan tai osittain palvelua käyttävältä taholta.

Käytännössä tämä tarkoittaisi esimerkiksi nykyisen kaltaisia järjestelyjä, joissa Yhtiön suorittamia palveluja hyödyntäviltä yrityksiltä läpilaskutettaisiin palvelusta aiheutuvia alihankintakustannuksia. Yhtiön ei olisi tarkoitus myydä tavaroita tai palveluita markkinoilla. Koska kaikki edellä mainitut Yhtiön toiminnot perustuisivat Rahoituskeskukselta sopimuksella saatuihin tehtäviin, niitä ei siten olisi laskettava Yhtiön muiden tahojen kuin siihen määräysvaltaa käyttävän hankintayksikön kanssa harjoittamaan liiketoimintaan, vaikka niitä käytännössä suoritettaisiin yrityksille tai muille osapuolille kuin Rahoituskeskukselle.

14 § *Rahoituspäätökset*. Yhtiö voisi Rahoituskeskuksen valtuutuksella tehdä valtionavustuslaissa (688/2001) tai valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksistä ja valtioneuvoston asetuksista (449/1988) tarkoitettuja rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 500.000 euroa. Päätöksentekijään ja esittelijään sovellettaisiin hallintolakia sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Päätöksentekoon osallistuvien Yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiin sovellettaisiin hallintolakia (434/2003), julkisuuslakia (621/1999) sekä kielilakia (423/2003).

Yhtiön työntekijä voisi valmistella ja esitellä Rahoituskeskuksen tekemiä rahoitustoimintaan liittyviä päätöksiä. Esittelijään sovellettaisiin hallintolakia rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Rahoituskeskus valvoisi rahoitustoimintaa Yhtiössä. Rahoituskeskus päättäisi Rahoituskeskuksen ja Yhtiön myöntämän rahoituksen takaisinperinnästä.

Yhtiö olisi valtion täysin omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa valtion viranomaisena Rahoituskeskus. Muutoksenhausta ja takaisinperinnästä säädettäisiin tässä laissa siten, että muutoksenhakuviranomainen ja takaisinperinnästä päättävä viranomainen olisi Rahoituskeskus. Edellä kerrotuista syistä Yhtiön tekemiä rahoituspäätöksiä ei olisi pidettävä merkittävänä julkisen vallan käyttönä.

15§ Muutoksenhaku Rahoituskeskuksen ja Yhtiön tekemään rahoituspäätökseen.
Rahoituskeskuksen samoin kuin Yhtiön tekemään rahoituspäätökseen saisi siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehtäisiin Rahoituskeskukselle. Rahoituskeskus voisi ratkaista yhtiön tekemää päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (585/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

16 § Tietojen luovuttaminen ja yhtiön valvonta. Yhtiön olisi salassapitosäännösten estämättä annettava ministeriölle ja Rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Ministeriö ja Rahoituskeskus voisivat siirtää yhtiön käyttöön tämän toiminnassa tarpeellisia tietoja salassapitosäännösten estämättä. Rahoituskeskus voisi tarkastaa yhtiön rahoitustoimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädettäisiin yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

17 § Liiketoimintasiirto. Osa nykyisen Innovaatorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyisi Business Finland Oy:n palvelukseen lain voimaantulopäivästä. Siirtoon sovellettaisiin valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määriteltäisiin liiketoimintasiirtoa koskevissa asiakirjoissa.

Siirtyvät kokonaisuudet olisivat alustavan määrittelyn perusteella seuraavat:
asiakkuudenhallinta ja asiakastyön ohjaus ja tuki; yritysten, tutkimusorganisaatioiden sekä julkisten palveluntuottajien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä yhteistyön edistäminen; tutkimus- ja kehitys- ja innovaatio-ohjelmien suunnittelu, toteutus ja ohjaus; tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitus laissa säädetyin rajoituksin; tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kansainvälistymisen edistäminen; strategia- ja ohjelmajärjestelmien yhteiset palvelut sekä eräät hallinnolliset tukitoiminnot.

18 § *Siirtymäsäännökset.*

Rahoituskeskuksen ja yhtiön jatkuvuus

Uutta virastoa ja uutta yhtiötä ei perustettaisi. Rahoituskeskus jatkaisi uudella nimellä ja osin uusilla tehtävillä Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintaa. Yhtiö jatkaisi uudella nimellä ja osin uusilla tehtävillä Finpro Oy:n toimintaa.

Henkilöstön palvelussuhteen muuttuminen

Henkilöstön siirtoihin sovellettaisiin valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeenluovutuksesta

Siltä osin kuin virassa tai virkasuhteessa oleva Innovaatorahoituskeskus Tekesin henkilöstö siirtyy Business Finland Oy:hyn virat lakkaisivat ja virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista 31.12.2017 ja koko siirtyvä henkilöstö otettaisiin työsuhteeseen Business Finland Oy:hyn 1. päivästä tammikuuta 2018 lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päättyminen eivät edellyttäisi suostumusta. Business Finland Oy:hyn siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyisivät Business Finland Oy:hyn työsuhteeseen 1. päivänä tammikuuta 2018. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyisivät määräaikansa osoittamaksi ajaksi Business Finland Oy:n palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuttaisi palvelussuhteen jatkuvuuteen.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät Business Finland Oy:lle. Business Finland Oy olisi velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla Yhtiöön.

Yhtiöön siirtyvä henkilöstö siirtyisi valtion eläkelain mukaisesta järjestelmästä yksityisen alan työeläkejärjestelmän piiriin. Lähtökohtana olisi, että siirtyvien henkilöiden eläke-edut

turvataan ja siirtyvien eläketurva vastaa nykyistä eläketurvaa. Mahdollinen lisäeläketurvan kustannus ei ole vielä selvillä. Lisäeläketurvan järjestäminen koskee vain niitä henkilöitä, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti valtion palveluksessa ennen 1.päivä tammikuuta 1993. Myöhemmin valtion palvelukseen tulleiden henkilöiden kohdalla ei ole tarvetta lisäeläketurvaan, sillä valtion ja yksityisen alan työeläkejärjestelmien eläketurvan taso näiltä osin vastaa toisiaan.

Rahoituskeskus vastaisi Tekesin sitoumuksista joihin Tekes on aiemman toimintansa aikana sitoutunut. Yhtiö vastaisi Finpro Oy:n sitoumuksista joihin Finpro on aiemman toimintansa aikana sitoutunut. Valtio vastaisi niistä Tekesin ja Finpro Oy:n sitoumuksista, joista Virasto tai Yhtiö eivät kykenisi vastaamaan.

19 § *Voimaantulo*. Tämä laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Viraston työjärjestys, pääjohtajan valinta, johtokunnan kokoonpano sekä yhtiön yhtiöjärjestys voitaisiin tarvittaessa vahvistaa sekä yhtiötä koskevat tarvittavat muutokset merkitä kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa.

Tällä lailla kumottaisiin innovaatorahoituskeskus Tekesistä 21 päivänä marraskuuta 2008 annettu laki (717/2008) sekä laki Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä (1446/2015) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Samassa yhteydessä on laadittu muutosehdotukset valtioneuvoston asetuksesta Innovaatorahoituskeskus Tekesistä. Myöhemmin valmistellaan tekniset lainmuutokset joilla huomioidaan Tekesin ja Finpron nimenmuutos.

3 Voimaantulo

Lainmuutos ja asetukset on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.2018.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 80§:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita on säädettävä lailla. Yksilöllä tarkoitetaan myös yksityisoikeudellisia yhteisöjä. Lailla on säädettävä myös perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on katsonut valtion vientitakuulain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 215/2000vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 2/2001vp), että valtion vientitakuiden myöntäminen on vahvoista yksityisoikeudellisista piirteistään huolimatta perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Merkittävästä julkisen vallan käytöstä ei perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan kuitenkaan ollut kysymys, kun otettiin muun muassa huomioon päätöksentekoon kytkeytyvä varsin laaja harkinnanvaraisuus.

Business Finland –kokonaisuuteen kuuluvan Business Finland –yhtiö olisi valtion täysin omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjaus toteutuu Rahoituskeskuksen toimesta. Yhtiö olisi valtion budjettitalouden piirissä Rahoituskeskuksen kautta. Rahoituksen myöntäminen ja hallinnointi olisi katsottava julkiseksi hallintotehtäväksi joka säädetään lailla Yhtiön hoidettavaksi. Yksittäisistä tukimuodoista säädettäisiin lain nojalla valtioneuvoston asetuksella. Koska kyse olisi harkinnanvaraisista tuista, joiden valuuttamäärä on lisäksi rajoitettu 500.000 euroon, kyseessä ei kuitenkaan olisi merkittävän julkisen vallan käyttö. Sanottujen rahoituspäätösten teko yhtiössä on perusteltua tarkoituksenmukaisuussyistä. Merkittävänä julkisen vallan käyttönä pidettäisiin maksetun rahoituksen takaisinperintää. Siten Rahoituskeskus tekisi sekä Rahoituskeskuksen että Yhtiön myöntämään rahoitukseen liittyvät takaisinperintäpäätökset valtioneuvostuslain ja valtion lainanannosta annetun lain mukaisesti.

Yhtiön työntekijän suorittama esittely Rahoituskeskuksessa tapahtuisi rikosoikeudellisella virkavastuulla.

Myös Yhtiön tekemiin rahoitustoimintaa koskeviin päätöksiin sovellettaisiin julkisuuslakia ja hallintolakia. Laissa säädettäisiin myös muutoksenhausta Rahoituskeskuksen ja Yhtiön tekemiin rahoitusta koskeviin päätöksiin.

Tekesin nykyiset Yhtiölle siirrettävät sisäiset hallinto- ja palvelutehtävät eivät sisällä julkisen vallan käyttöä.

LAKIEHDOTUKSET

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Säädetään Laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä

1 § Organisatorinen asema

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttava Innovaatiorahoituskeskus Business Finland (Rahoituskeskus) kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Rahoituskeskus voi huolehtia tehtävistään hallinnoimalla valtion kokonaan omistamia yhtiöitä kuten Business

Finland osakeyhtiötä (Yhtiö) ja vastaamalla niiden omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6 §:ssä säädetään.

2 § Toiminnan tavoite

Rahoituskeskuksen ja Yhtiön muodostaman toiminnallisen kokonaisuuden tavoitteena on innovaatioiden ja teknologian keinoin uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, vahvistaa elinkeinoelämän kasvua ja kansainvälistä kilpailukykyä, parantaa tuottavuutta ja työelämän laatua, lisätä vienti- ja matkailutuloja sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia.

3 § Rahoituskeskuksen tehtävät

Rahoituskeskus edistää rahoitus-, asiantuntija- ja verkostopalveillaan

- 1) innovaatioita, uutta teknologiaa sekä liiketoimintaa;
- 2) tuloksellisia innovaatio- ja kokeilu ympäristöjä sekä innovaatiokyvykkyyttä;
- 3) tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tulosten laaja-alaista hyödyntämistä elinkeinotoiminnassa, työelämässä ja muualla yhteiskunnassa;
- 4) suomalaisten yritysten ja tutkimuksen kansainvälistymistä ja viennin kasvua sekä yritysten kansainväliseen kauppaan liittyvää osaamista;
- 5) ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten kohdistamista Suomeen;
- 6) ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun kasvua ja kehittämistä; sekä
- 7) aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinan kehittymistä.

Rahoituskeskus hoitaa myös elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään.

Rahoituskeskus suorittaa lisäksi ne elinkeino- ja innovaatiopolitiikan suunnitteluun, selvityksiin, kokeiluun ja seurantaan liittyvät tehtävät, jotka työ- ja elinkeinoministeriö sille tulosohjauksessaan antaa tai jotka sille erikseen valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Rahoituskeskuksen tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

4 § Kilpailuttaminen pienten ja keskisuurten yritysten puolesta

Rahoituskeskus voi kilpailuttaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) noudattaen tavarantoimittajat niiden pienten ja keskisuurten yritysten puolesta, jotka saavat Rahoituskeskukselta valtionavustuslain (688/2001) mukaista rahoitusta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan.

Rahoituskeskukselta tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaan rahoitusta yli puolet hankinnan arvosta saanut pieni ja keskisuuri yritys voi valita hankinnan toteuttajaksi toimittajan, jonka Rahoituskeskus on yrityksen puolesta kilpailuttanut.

Pienellä ja keskisuurella yrityksellä tarkoitetaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen 2003/361/EY mukaisia yrityksiä.

5 § Rahoituskeskuksen johtaminen

Pääjohtaja johtaa, valvoo ja kehittää Rahoituskeskuksen ja Yhtiön muodostamaa toiminnallista kokonaisuutta. Pääjohtajan nimittää valtioneuvosto. Pääjohtaja vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pääjohtaja vahvistaa Rahoituskeskuksen työjärjestyksen.

Pääjohtaja päättää valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007) tarkoitettujen Rahoituskeskuksen hallinnoimien osakeyhtiöiden omistajaohjauksesta.

6 § Rahoituskeskuksen johtokunta

Rahoituskeskuksella on johtokunta, jonka valtioneuvosto nimittää kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto nimittää johtokunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokuntaan kuuluu vähintään viisi ja enintään kymmenen Rahoituskeskuksen toimialaa tuntevaa henkilöä, joista yksi edustaa työ- ja elinkeinoministeriötä.

Johtokunnan jäseneksi ei voida nimittää Rahoituskeskukseen tai Yhtiöön palvelussuhteessa olevaa henkilöä.

Pääjohtaja toimii johtokunnan esittelijänä. Pääjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa.

Rahoituskeskuksen henkilöstö valitsee johtokuntaan keskuudestaan edustajan, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksissa lukuun ottamatta nimitysasioita.

7 § Johtokunnan tehtävät

Johtokunta ohjaa, seuraa ja valvoo Business Finland –kokonaisuuden toimintaa. Johtokunta päättää Business Finland -kokonaisuuden yleisistä toimintalinjoista ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön asettamat tavoitteet ja omistajaohjauksen periaatteet/linjaukset.

Johtokunnan oikeudesta päättää rahoituksen myöntämisestä yritysten ja yhteisöjen Rahoituskeskuksen tehtäväalueeseen kuuluviin hankkeisiin valtion talousarviossa osoitettujen myöntämisvaltuuksien puitteissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Johtokunnan kokoonpanosta, johtokunnan muista tehtävistä ja päätöksenteosta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

8 § Business Finland -neuvottelukunnat

Business Finland -kokonaisuuden toimintaa seuraamaan voidaan asettaa Business Finland -neuvottelukuntia, joiden asettamisesta, määrästä, tehtävistä, kokoonpanosta ja toimikaudesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

9 § Ulkomailla työskentelevän henkilöstön palvelussuhteen ehdot

Ulkomailla työskentelevän Rahoituskeskuksen henkilöstön palkkauksesta, ulkomaanedustuksen korvauksista, työajasta, vuosilomasta ja virkavapaudesta on voimassa, mitä ulkomaanedustuksen osalta säädetään taikka mitä valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) nojalla sovitaan.

10 § Tarkemmat säännökset Rahoituskeskuksen hallinnosta

Rahoituskeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkojen täyttämisestä on voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Organisaatiosta, johtamisesta, virkamiehen virkavapauden myöntämisestä ja sijaisuudesta sekä valtion edustamisesta tuomioistuimissa ja virastoissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

11§ Yhtiön tehtävät

Yhtiö tuottaa lain 3§:n tehtäviin liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen ohjauksessa Rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti.

Yhtiö hoitaa tehtävänsä liittyvää kansainvälistä toimintaa. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä.

Yhtiön tehtävistä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12§ Yhtiön taloudellinen toiminta

Yhtiön toiminnan tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Yhtiön mahdollinen voitto käytetään kokonaisuudessaan Yhtiön tehtävien mukaiseen toimintaan ja osaamisen kehittämiseen.

13§ Rahoituskeskuksen ja Yhtiön välinen palvelusopimus

Rahoituskeskus ja Yhtiö tekevät vuosittain palvelusopimuksen, jossa määritellään suoritettavat tehtävät ja niistä Yhtiölle vuosittain maksettava korvaus. Palvelusopimukseen liitetään suunnitelma Business Finland-kokonaisuuden tulevan nelivuotiskauden toiminnasta.

14 § Rahoituspäätökset

Yhtiö voi Rahoituskeskuksen valtuutuksella tehdä valtionavustuslaissa (688/2001) tai valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksellä ja valtioneuvoston asetuksella (449/1988) tarkoitettuja rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiä joiden arvo ei ylitä 500.000 euroa. Päätöksentekijään ja esittelijään sovelletaan hallintolakia sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Päätöksentekoon osallistuvien Yhtiön toimihenkilöiden ja esittelijän määräämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätöksiin sovelletaan hallintolakia (434/2003), julkisuuslakia (621/1999) sekä kielilakia (423/2003).

Yhtiön työntekijä voi valmistella ja esitellä Rahoituskeskuksen tekemiä rahoitustoimintaan liittyviä päätöksiä. Esittelijään sovelletaan hallintolakia rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Rahoituskeskus valvoo rahoitustoimintaa Yhtiössä. Rahoituskeskus päättää Rahoituskeskuksen ja Yhtiön myöntämän rahoituksen takaisinperinnästä.

15§ Muutoksenhaku Rahoituskeskuksen ja Yhtiön tekemään rahoituspäätökseen

Rahoituskeskuksen samoin kuin Yhtiön tekemään rahoitus-, muutos- ja maksatuspäätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään. Poiketen hallintolain 49 d §:ssä säädetystä, oikaisuvaatimus yhtiön päätöksestä tehdään Rahoituskeskukselle. Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (585/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

16 § Tietojen luovuttaminen ja yhtiön valvonta

Yhtiön on annettava salassapitosäännösten estämättä ministeriölle ja Rahoituskeskukselle näiden pyynnöstä tiedot, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Ministeriö ja Rahoituskeskus voivat siirtää yhtiön käyttöön tämän toiminnassa tarpeellisia tietoja salassapitosäännösten estämättä. Rahoituskeskus voi tarkastaa yhtiön rahoitustoimintaa tarpeellisessa laajuudessa.

Tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen toteuttamista varten säädetään yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetussa laissa (293/2017).

17 § Liiketoimintasiirto

Osa Innovaatorahoituskeskus Tekesin henkilöstöstä siirtyy Yhtiön palvelukseen lain voimaantulopäivästä. Siirtoon sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeen luovutuksesta. Siirtyvä henkilöstö määritellään liiketoimintasiirtoa koskevissa asiakirjoissa.

18 § Siirtymäsäännökset

Rahoituskeskuksen ja yhtiön toiminnan jatkuvuus

Rahoituskeskus vastaa tämän lain voimaan tullessa Tekesissä vireillä olevista asioista, tehdyistä sopimuksista ja sitoumuksista samoin kuin niistä johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista Tekesin seuraajana.

Yhtiö vastaa tämän lain voimaan tullessa Finpro Oy:ssä vireillä olevista asioista, tehdyistä sopimuksista ja sitoumuksista samoin kuin niistä johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista Finpron Oy:n seuraajana.

Henkilöstön palvelussuhteen muuttuminen

Henkilöstön siirtoihin sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:n sekä työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n säännöksiä liikkeenluovutuksesta.

Siltä osin kuin virassa tai virkasuhteessa oleva Innovaatorahoituskeskus Tekesin henkilöstö siirtyy Yhtiöön, virat lakkaavat ja virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista 31.12.2017 ja koko siirtyvä henkilöstö otetaan työsuhteeseen Yhtiöön 1. päivästä tammikuuta 2018 lukien. Virkojen lakkaaminen ja virkasuhteiden päättyminen ei edellytä suostumusta. Yhtiöön siirtyvät työsuhteiset tehtävät ja niissä oleva henkilöstö siirtyvät Yhtiöön työsuhteeseen 1. päivänä tammikuuta 2018. Määräaikainen virka- ja työsuhteinen henkilöstö siirtyvät määräaikansa osoittamaksi ajaksi Yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen. Palvelussuhteen lajin muuttuminen ei vaikuta palvelussuhteen jatkuvuuteen.

Luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät Yhtiölle siten kuin valtion virkamieslain 5 f §:ssä säädetään. Yhtiö on velvollinen

noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

Henkilöstö siirtyy luovutushetkellä olevalla euromääräisellä palkalla Yhtiöön.

19 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Rahoituskeskuksen työjärjestys, pääjohtajan valinta, johtokunnan kokoonpano sekä Yhtiön yhtiöjärjestys voidaan tarvittaessa vahvistaa ja Yhtiötä koskevat tarvittavat muutokset merkitä kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa.

Tällä lailla kumotaan innovaatorahoituskeskus Tekesistä 21 päivänä marraskuuta 2008 annettu laki (717/2008) sekä laki Finpro –nimisestä osakeyhtiöstä (1446/2015) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Rinnakkaistekstit

Muut liitteet